

JÕGEVAMAA SEMINARI KOKKUVÕTE

Aeg: 5.10.2015 kl 13.30-17.00

Koht: Jõgeva Kultuurikeskus (Aia 6, Jõgeva)

13.30-14.00 Kogunemine, tervituskohv ja suupisted

14.00-14.45 Ülevaade haldusreformi põhimõtetest

Sissejuhatus

- Seminari eesmärgi ja ülesehituse tutvustus Cumuluse poolt
- Arenguosalonna juhataja tervitus

2 aastat on tegeletud maakonnaplaneeringu ja Piirkonna konkurentsivõime tugevdamise meetmega. Analüüs näitab, et maakonna elanike arv kahaneb katastroofilise kiirusega. 13 KOVi alles jäämine loob hulga probleeme – õpilasi ei jätku jms. Bussitranspordis on liinikilomeetrite arv kasvanud 10%, reisijate arv aga vähenenud 20%. Seoses ELi vahenditega on palju korda tehtud, kuid mida pole, on töökohad. Need asuvad suuremates keskustes ja põhjustavad töörännet. Välja joonistuvad Põltsamaa, Jõgeva ja Mustvee. Suurem liiklus on aga Tartu-suunaline.

Oluline on härjal sarvist haarata ja vooluga kaasa minna, mitte jääda tahaplaanile.

Soojendusküsimus

- Milline on teie esimene mõte/märksõna seoses sõnaga “Haldusreform”

Peamised vastuste grupid:

- Lõputut jutt
- Ääremaastumine
- Paranenud haldusvõimekus
- Ammu oleks tulnud ära teha

Vastused:

- Olemasoleva halduskorralduse radikaalne ümberkorraldamine, arvestades tõmbekeskusi ja rahva arvu vähenemist
- Parem kompetents, suurem sünergia
- Sund või mõistlikkus?
- KOVid, teenused, inimesed
- Haldusreformi on vaja teha, aga ilma laipadeta. Exceli tabel peab jääma teisele kohale. Süda ja mõistus!
- Kui funktsioonid ei muutu, ei muutu midagi. Kaks vaest ei anna kokku ühte rikast.
- KOVide tegevus läbipaistvaks
- Riigi ja KOVide kokkulepete piir
- Vähem KOVe
- Piiride muutmine
- Uued piirid
- Tuleb ära teha
- Matemaatiline tehe
- Reigireform vaja teha
- Haldusvõimekus

- Ökonoomsed KOVid ja teenused
- Riigireform üldiselt
- Miks?
- Ammu oleks aeg
- Lõpuks ära teha
- Saaks juba tehtud
- Kaua tehtud “kaunikene”
- Jälle!
- Jälle algab
- Tsentraliseeritus
- Otsustamatus
- Kas ikkagi toimub?
- Lõputu reform
- Lõputu jutt
- Lugu, millel pole lõppu
- Jälle!
- Keskkvalitsuse saamatus
- Halduse haldamatus
- Keskus jääb kaugale
- Ääremaale see küll midagi head ei too
- Töökohtade vähenemine (kokkuviidavate üksuste tulemus)
- Reform on juba jõudnud täismeheikka
- Kas nüüd lõpuks realiseerub?

Lühiettekanded

- Reformi eesmärgid, ajakava ja põhimõtted (Sulev Valner) – slaidid on kokkuvõttele lisatud

Kohapeal suuliselt esitatud küsimused:

- Kui palju on ekspertkomisjonis KOVide esindajaid? – Seal on omavalitsusliitude esindajad (Jüri Võigemast, Märt Moll), samuti KOVide esindajaid (Mikk Lõhmus, Mihkel Juhkami)
- Kas on välja pakutud ka reformijärgse KOVi mudelit? – On; Rivo Noorkõiv puudutas ka seda oma esitluses.
- Milline on täna liitunud KOVide analüüs? – 20.10 on Märjamaal seminar, mis käsitlebki ühinenud KOVide kogemusi. Kõige põhjalikumalt on Tallinna Ülikooli poolt analüüsitud 2005.aastal ühinenud omavalitsusi. Valdav osa ühinenute kogemustest on siiani olnud positiivsed.
- Kas ekspertkomisjoni koosseis on avalik? – Koosseis on avalik.
- Koos haldusreformi seadusega püüab riik välja pakkuda ka ühinemise mudeli (nimekiri). Kas see korreleerub tõmbekeskuste mudelitega? – Mingit sellist nimekirja küll kuskil tegemisel ei ole. Liitumise suunis antakse neile KOVidele, kes peaksid ühinema, aga liitumissuunad on vabad, selles osas mingeid nimekirju ette ei anta. Põhimõtteliselt keskus-tagamaa loogika enamasti toimib. Eestis on lihtsalt piirkondi, kus hõreda asustuse tõttu ei joonistu ühte selget keskust välja. Sellistel juhtudel saab rääkida võrgustikust.
- Kas rõngasvaldade teemat on eraldi ekspertkomisjonis arutatud? – On küll, ekspertide enamuse kindel soovitus on, et rõngasvallad võiksid reeglina oma keskusega ühineda. Aga kas seda ka seaduse tasemel reguleerida, selles veel lahendust kokku lepitud ei ole.

Kirjalikud küsimused:

- Kas haldusreform mõjutab ettevõtlust? - Üks ootus tulevaste võimekamate KOVide osas on kindlasti ka, et nad suudaks olla paremaks partneriks ettevõtjatele ja riigile ettevõtluskeskkonna arendamisel piirkondades. Samas nõuab ettevõtluse arendamine ja töökohtade loomine enamiku ekspertide hinnangul veel oluliselt suuremat mastaapi kui ka liitumise järgselt senisest suuremad omavalitsused reeglina üksi suudavad pakkuda. See on üks valdkond, kus tulevikus on tugevate omavalitsuste piirkondlik koostöö oluline ning reformi ettevalmistuse käigus toimuvad arutelud ettevõtluse teotamise ülesande reguleerimist KOKSis.
- Millal tuleb pealinna seadus? - Valitsuse tööplaanis on kokku lepitud, et kaalutakse vajadust kaasajastada pealinna regiooni haldust. Kas ja mis vormis seda tehakse ning millal see seaduse tasandil kinnitatakse, sõltub ilmselt suuresti, kas lepitakse kokku, mida täpselt pealinna seadus peaks lahendama. Varasemad selleteemalised ettepanekud ja arutelud on näidanud, et Tallinn, teised piirkonnad ning keskvalitsus ootavad sellest seadusest erinevaid ning osaliselt vasutolulisi tagatise vms regulatsioone midagi muud.
- Millised Eesti KOVid on osutunud elujõuliseks ja millest see sõltub? – Vastamiseks oleks vaja kokku leppida antud kontekstis elujõulisuse defineerimises ja selle mõõtmises. On oht, et erinevad lugejad mõistavad seda erinevalt.
- Jõgevamaale võiks ehitada rahvusvahelise invalinnaku, nt Kuremaale.
- Lühikommentaari eksperdilt (Rivo Noorkõiv) – slaidid on kokkuvõttele lisatud

Küsimused eksperdile:

- Mis seos on häälte arvu ja nt volikogu liikme kompetentside vahel? – Ei olegi; juttu oli mandaadi ulatusest otsuseid teha.
- Juttu ei olnud ju mitte KOVist, vaid teeninduskombinaadist. – Teenused on vaid üks viiest komponendist.

Märkus:

- Ikka käib riigi ja KOVi vastandamine. KOVid on teinud väga head tööd Eesti arendamisel. Süsteemi, mis on kalli hinnaga rajatud, ei tohiks kergekäeliselt lõhkuda. Meil on suured ministeeriumid. Äkki peaks hakkama funktsioone jagama – riik võtaks mõned üle (koolid, lasteaiad) – koos maavalitsustega. Kooli peaks juhtima direktor oma meeskonnaga.

I grupitöö: tuleviku KOV-mudel

- Grupitöö küsimus: Milline peaks olema minu tuleviku omavalitsus?

I:

- Alus- ja põhiharidus on kodulähedane (kuni 9. klassi lõpetamiseni); bussisõit ei oleks ülemäärane pikk
- Ettevõtluskeskkonda saaks tänasest oluliselt rohkem mõjutada; maksud; tulumaksu suurus; taristu arendamine; kohalike algatuste toetamine eelarvest
- Atraktiivne ja turvaline elukeskkond
- Juht on inspireeriv ja suudab kogukonda haarata
- Piirkonna eripärad on hoitud, vald toetab

II:

- Kogu kaasaegne infrastruktuur on olemas; nendest teemadest eraldi ei räägita
- KOVil on hea maine, on väärikas ja usaldusväärne
- KOVi tegevus on hästi läbipaistev
- KOV on rohujuure tasandile väga lähedal

- Puudub vajadus KOViga suhelda – kõik vajalik on tehtud
- KOV on piisavalt suur, et seista kõrgemal isikutevahelistest tülidest

III:

- Puudub põhjus KOViga kogu aeg suhelda
- KOVi keskuses on arst, olemas on põhiteenused (nt huviharidus jms)
- Olemas on gümnaasium

IV:

- Kõik on valmis: hooned, taristu
- KOVil on rohkem raha, kohustusi (kultuur, mis on senini pidevalt alarahastatud) ja tegutsemisvabadust
- Iga inimene on arvel
- KOVi suurus ei ole määravaks

Riik võiks tegeleda strateegilise küljega, KOVid saavad kohapeal hakkama (eriti kui veidi ka juhendatakse).

V:

- Otsused on läbipaistvad ja põhjendatud
- KOV on nutikas ja arenemisvõimeline; leidlikum lähenemine probleemide lahendamisel
- Suurem kaasatus arengu kavandamisse; kodanikel on aktiivne võimalus arengus kaasa rääkida (nt kaasav eelarve)
- Pikaajalisema strateegia olemasolu ja sellele tuginedes tegutsemine
- Suurem finantsvõimekus

VI:

- Piisavalt suur, et ise lastele kvaliteetset haridust pakkuda, s.h gümnaasium
- Kodanik on kaasatud valla arengusse (nt kaasav eelarve)
- Professionaalsus; KOVis töötavad oma ala spetsialistid
- Elanikkond suureneb
- Mõistlik valik kvaliteetseid teenuseid – kõik teenused on olemas, kuid need ei ole üle pakutud

VII:

- E-teenuste olemasolu
- Alusharidus on lähipiirkonnas kättesaadav
- Teed on korras ja puhtaks lükatud
- Olemasolevad teenused on säilinud

II grupitöö: haldusreformi sõlmküsimused

Alaküsimused

1. KOVi suurus

- Kui suur peaks olema hästi toimiv tuleviku omavalitsus?
- Kas ja milliseid erandeid tuleks Eestis / Jõgevamaal haldusreformi osas ette näha?

I:

Mitu erinevat varianti:

- Võib ka 1000 olla, ülesanded tuleks riigile anda
- 20-30 tuhat: maakond=vald
- Jõgevamaal võiks olla 3 piirkonda

Idealis võiks maakonnast saada vald.

II:

- Oponeeriks versioonile 1 maakond=vald; samuti ei peaks tingimata arvestama maakonna ja KOVi piire
- Võiks sobida 3 vallaga mudel maakonnas
- Hajaasustusele võiksid jääda selged oma tingimused ega üldistataks
- Eranditena võiks vaadata Peipsimaad
- Võrgustikupõhine mudel võiks mõnel pool samuti toimida (liitumine ilma keskuseta)
- Üheks lähtealuseks võiksid olla LEADER-tegevuspiirkonnad

2. Võimalikud muudatused kohalike omavalitsuste õigustes ja kohustustes

- Kelle ülesanne peaks olema:
 - Ettevõtluskeskkonna arendamine?
 - Põhi- ja gümnaasiumiharidus?
 - Esmatasandi tervishoiu teenuste tagamine?
 - ...?

I:

- Ettevõtlus peaks jagunema riigi ja KOVi vahel.
- Põhiharidus on KOVi ülesanne, gümnaasiumiharidus riigi oma.
- Esmatasandi tervishoiu peaks KOVil olema otsustav roll, et perearstid oleksid kohapeal olemas.

II:

- Ülesandeid võiks rohkem olla, kui need selgemad oleksid, samuti nende täitmiseks vahendeid oleks. Võimekal KOVil võiks rohkem ülesandeid olla.
- Ettevõtluskeskkonnas võiksid tugiteenused KOVi hallata olla.
- Põhi- ja gümnaasiumiharidus võiks võimekas KOVis olemas olla.
- Tervishoid võiks 100% riigi vastutada olla.
- Kultuurivaldkond peaks olema mõistlikult rahastatud, et iga KOV ei peaks oma kultuuri rahastamise mudelit välja töötama. KOVide ülesanne, aga konkreetse rahastusega.

3. KOVide-vahelise koostöö korraldus

- Mis valdkondades tuleb kindlasti parandada KOVide koostööd? Kuidas?

I:

- Ühistransport
- Jäätmemajandus (vähemalt koostöö)
- Laste ja eakate kaitse

- KOV-liitudes osalemine
- II astme tervishoid

II:

- Kohustuslik:
 - Ühistransport, piirkondade ühendamine (teehoid)
 - Planeerimis-, arendamis- ja investeerimistegevus
 - Haridusvõrk (lasteaiad, huvikoolid, koolid)
- Koostöö:
 - Spetsiifiliste teenuste pakkumine
 - Suured spordi- ja kultuuriüritused (sisuliselt mainekujundus)
 - Ühishanked

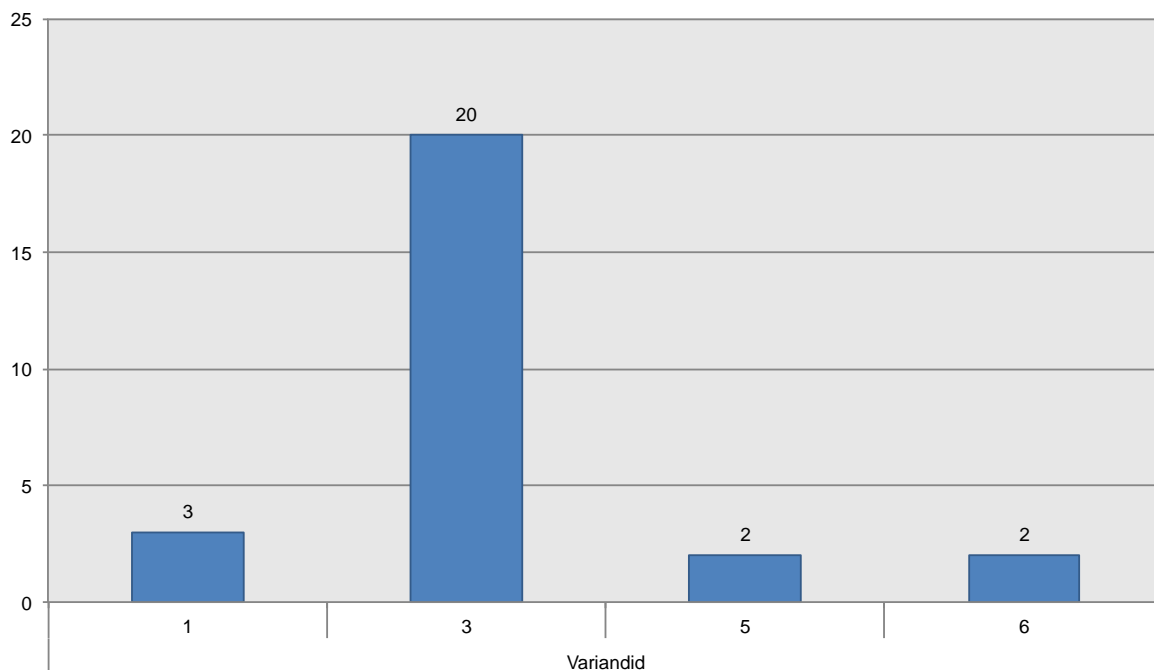
4. KOV keskusest kaugemate piirkondade kaasamine

- Millised õigused ja kohustused peaksid olema:
 - Osavaldadel/linnaosadel?
 - Külavanematel?
- Kui maakond=vald, siis jäävad tänased KOVid osavaldadeks; mõiste jääb veidi ebamääraseks
- Osavallad võiksid olla esindatud volikogus
- Valla- või linnavalitsuses oleks esindatud inimene osavallast
- Mingi osa KOVi eelarvest võiks lähtuda osavaldadest (teatud %)
- Mõningad teenused võiksid osavaldades olla; samas muutub see süsteem liiga keeruliseks; osavallad ei tohiks suurendada ametnike arvu; haldusreformi mõte hakkab muidu hääbuma – osavald on võimalus, mitte kohustus
- Külavanem on eeskätt külaliikumise juht, vabatahtlik esinduspersoon

16.45-17.00 Kokkuvõtte ja lõpetamine

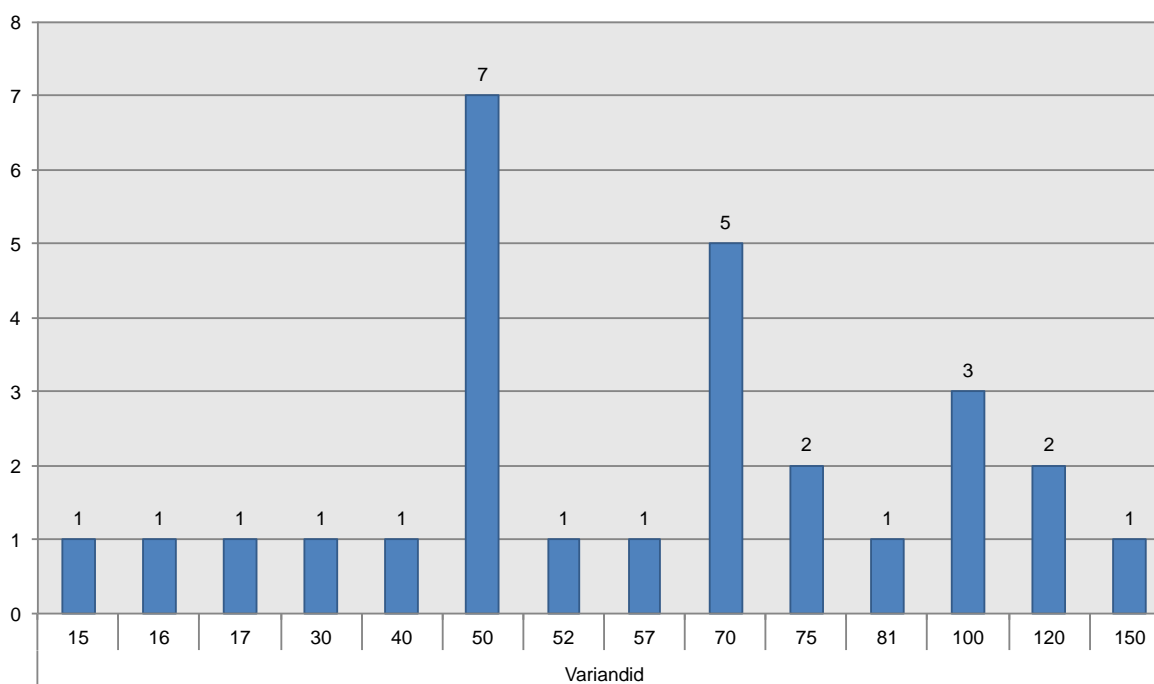
- **Lõpuküsimus: mitu omavalitsust peaks Eestis ja Jõgevamaal olema aastal 2018?**

Vastuste arv

Omavalitsuse keskmiseks arvuks Jõgevamaal kujunes osalejate hinnangute alusel 3,15 (ümardatult 3). Ülevaate vastuste jaotusest vastanute kaupa annab ülalolev joonis.

Vastuste arv

Omavalitsuse keskmiseks arvuks Eestis kujunes osalejate hinnangute alusel 66. Ülevaate vastuste jaotusest vastanute kaupa annab ülalolev joonis.